

## Woord zoekt vertaling (5): de gijzelaars van het Nederlands

Een poos geleden ontving ik commentaar van een lezer over een door mij vertaald boek, waarin ik de woorden 'gijzelaar' en 'gegijzelde' had gebruikt voor respectievelijk *hostage taker* en *hostage*. De lezer was van mening dat dit fout was en dat je moest spreken van respectievelijk 'gijzelnemer' en 'gijzelaar'. In overleg met de redactie van de uitgeverij in kwestie was echter besloten degene die gijzelde een 'gijzelaar' te noemen, om de eenvoudige reden dat ik er moeite mee had de boef in het superspannende boek telkens zo plastisch een 'gijzelnemer' of 'gijzelhouder' te noemen. 'Gijzelaar' vond ik een lekker scherp woord, en door zijn slachtoffers 'de gegijzelden' te noemen, kwam ook het beeld van hun penibele situatie goed naar voren.

Maar ik moet toegeven dat je er lang over kunt redetwisten, vooral als vooraanstaande Nederlandse woordenboeken en naslagwerken beide opties bieden. Dit zijn de definities van 'gijzelaar':

Van Dale (2005):

1. iemand die gegijzeld wordt, syn. gegijzelde; (...) 4. terrorist, misdadiger die iemand gijzelt om bepaalde eisen af te dwingen, syn. gijzelhouder, gijzelnemer, kaper.

Van Dale Hedendaags Nederlands, 2006):

1. gegijzelde; 2. gijzelhouder.

Het Witte Woordenboek (2007):

Iemand die met zijn persoon borg blijft voor het vervullen van zekere beloften, eisen of voorwaarden.

Koenen (1999):

Iemand die gevangen wordt gehouden (en met de dood bedreigd) om bepaalde eisen ingewilligd te krijgen.

Verschueren (1996):

1. (...) gegijzelde; 2. ten onrechte soms: gijzelhouder.

Als een vertaler *hostage taker* en *hostage* tegenkomt in zijn boek, mag hij daarvoor dus respectievelijk 'gijzelaar' en 'gegijzelde' kiezen, maar ook 'gijzelnemer' of 'gijzelhouder' en 'gijzelaar'.

### Wat andere deskundigen ervan zeggen

De Nederlandse Taalunie adviseert op haar site [Taaladvies](#) voor de 'gegijzelde' de term 'gijzelaar' te gebruiken. Volgens de samenstellers van Taaladvies is de gijzelaar, net als de martelaar, degene die wordt gegijzeld, respectievelijk gemarteld. Deze twee woorden zijn de enige uitzonderingen op de regel dat het achtervoegsel -aar aanduidt dat het gaat om iemand die de betreffende handeling verricht, zoals 'onderhandelaar' en 'bemiddelaar', om maar even in de gijzelingssfeer te blijven. Het artikel meldt verder:

De hedendaagse woordenboeken geven bij *martelaar* bijna allemaal alleen de betekenis 'iemand die kwellingen verduurt'. Het WNT, de Grote Van Dale en Kramers geven als tweede betekenis ook 'iemand die kwelt'. Deze laatste betekenis is zeker niet gangbaar; volgens WNT en Van Dale zou *martelaar* dan vooral gezegd worden van een 'dierenplager'.

De woordenboekensamenstellers zijn het dus niet met elkaar eens, maar duidelijk is in ieder geval dat het woord 'gijzelaar' in modern Nederlands in twee tegengestelde betekenissen wordt gebruikt, wat behoorlijk verwarrend is.